

Examenverslag van bedrijfseconomie havo, eerste tijdvak 2021

Beste leerling,

In dit examenverslag voor leerlingen proberen we een zo goed mogelijk antwoord te geven op de volgende vraag: *In hoeverre was het examen te maken met behulp van de op de cursus behandelde kennis & vaardigheden?*

Om een zo duidelijk mogelijk verslag te maken, hebben we de vragen onderverdeeld in 4 categorieën.

- I. Algemene (niet vak gerelateerde) kennis & vaardigheden
- II. Alleen-kennis/aanpak-uit-de-cursus-vraag
- III. Een-stapje-extra-vraag.
- IV. Niet voorgekomen in de cursus

De eerste categorie doet een beroep op algemene basisvaardigheden, welke we bekend veronderstellen. Categorie II en III zijn vragen die op te lossen zijn met de kennis en vaardigheden die je op de cursus geleerd hebt. De laatste categorie vragen is op de cursus niet aan bod gekomen. In *bijlage 1*, achteraan dit document, vind je een nadere toelichting van deze categorieën.

Het is belangrijk om te beseffen dat deze categorieën niets zeggen over de moeilijkheidsgraad van een vraag. Een vraag die rechtstreeks op te lossen valt met kennis en vaardigheden uit de cursus (categorie II) kan best een pittigere opgave zijn dan een vraag die niet is voorgekomen tijdens de cursus (categorie IV).

Mocht je vragen of opmerkingen hebben naar aanleiding van dit examenverslag, dan horen we dit uiteraard heel graag! Je mag ons hier altijd over mailen op info@sslleiden.nl.

Met vriendelijke groet,

Hans Huibregtse

opgave	vraag	aantal punten	categorie vraag	toelichting categorie keuze:
1	1	1	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? Bij deze vraag kon je met behulp van het stappenplan uit de uitleg 'Procenten' de gemiddelde koers berekenen.
	2	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? Om deze vraag te beantwoorden, had je het aantal geplaatste aandelen nodig. De formule waarmee je dit kon berekenen, staat in de uitleg 'Aandelen'. Ook heb je er bij verschillende opgaven mee kunnen oefenen.
	3	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? Deze vraag kon je beantwoorden door de definities van de begrippen 'deelnemingen' en 'effecten' te gebruiken. Deze begrippen zijn op de cursus allebei behandeld tijdens de uitleg 'Balans'.
2	4	2	III	Wat was/waren de extra denkstap(pen)? Voor deze vraag kon je gebruik maken van de uitleg 'Personeelsbeleid'. In deze uitleg staat dat een zzp'er geen arbeidsovereenkomst heeft en meerdere opdrachtgevers kan hebben. De extra stap die je kon zetten was bedenken dat ze hierdoor minder loyaal en minder beschikbaar kunnen zijn.
	5	2	III	Wat was/waren de extra denkstap(pen)? In de cursus is tijdens de uitleg 'Personeelsbeleid' behandeld wat het verschil is tussen een arbeidsovereenkomst voor bepaalde en onbepaalde tijd. De extra stap die je kon zetten was bedenken waarom het hebben van een specifieke einddatum van de arbeidsovereenkomst een voordeel kan zijn voor de werkgever.
	6	3	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? Hier kon je het stukje 'Niet-financiële informatie' uit de uitleg 'Ondernemen'/'Beoordelen' gebruiken. Daarin zijn de definities en voorbeelden van kritische succesfactoren en prestatie-indicatoren behandeld. Je hebt hier op de cursus met bijvoorbeeld opgave 195 mee kunnen oefenen.
	7	6	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? Hier werd gevraagd om het gerealiseerde resultaat te berekenen. Met dit soort opgaven heb je kunnen oefenen na de uitleg 'Resultaat', bijvoorbeeld met opgave 202. Door het einddoel te markeren in de vraag, zoals in de uitleg 'Stappenplan examensom' staat, kon je weten dat je de kolom 'gerealiseerd' nodig had uit 'Informatiebron 2'. Met die gegevens kon je dan stap voor stap de uitwerkbijlage invullen. Om alle punten te scoren kon je hier overal het woordje 'per' markeren, zoals besproken in het 'Stappenplan examensom'. Hierdoor kon je bijvoorbeeld zorgen dat je niet vergat de €900 per maand te vermenigvuldigen met 3 maanden.
	8	1	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In de uitleg 'Personeelsbeleid' zijn de rechten van de ondernemingsraad (OR) behandeld, waarmee je de vraag kon beantwoorden.
	9	1	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? Om deze opgave te kunnen beantwoorden, had je jouw eigen antwoord nodig van vraag 7. In de uitleg 'Stappenplan examensom' is behandeld dat je woorden uit je einddoel ook in jouw eigen antwoorden kan markeren.

	10	1	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? Bij de opgave kon je het 'Stappenplan examensom' gebruiken, waarin staat dat je het woordje 'per' altijd moet markeren. Aan het woordje 'per' in de vraag kon je namelijk zien dat je het aantal betaalde uren nodig had. Dit kon je berekenen met informatiebron 2. Je had hier ook de voetnoot nodig. In de uitleg 'Stappenplan examensom' staat dat je voetnoten altijd moet markeren, omdat ze belangrijke informatie bevatten.
	11	1	I	Welke algemene kennis & vaardigheden kon je gebruiken? Bij deze opdracht kon je in de tabel zien dat 48 productieve minuten overeenkomen met 8 klantcontacten. Met deze informatie kon je het antwoord op de vraag berekenen, bijvoorbeeld met behulp van een kruistabel.
	12	1	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? Om de vraag op te lossen, had je jouw eigen antwoord van vraag 11 nodig. In het 'Stappenplan examensom' staat dat je woorden uit je einddoel ook in jouw eigen antwoorden kan markeren. Daarnaast had je informatie over het vierde kwartaal van 2020 nodig, die in informatiebron 2 stond.
	13	1	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? Hier had je jouw eigen antwoord van vraag 7 nodig, waarmee je de kosten bij outsourcing kon berekenen. In het 'Stappenplan examensom' staat dat je woorden uit je einddoel ook in jouw eigen antwoorden kan markeren.
3	14	2	III	Wat was/waren de extra denkstap(pen)? Deze vraag kon je oplossen door gebruik te maken van de uitleg 'Vermogen'. Hierin werd behandeld dat een obligatie een schuldbewijs is en dat obligaties een laag rendement hebben. De extra denkstap die je zelf kon zetten was bedenken dat een kortere looptijd een snellere aflossing van de obligatie betekent. Vervolgens kon je bedenken dat de belegger zijn/haar geld dan kan herinvesteren in een belegging met een hoger rendement.
	15	3	III	Wat was/waren de extra denkstap(pen)? Om deze vraag te kunnen beantwoorden, had je de betekenis van het woord 'kredietwaardig' nodig. Deze betekenis kon je vinden in een woordenboek. In de uitleg 'Vermogen' is behandeld dat een obligatie een schuldbewijs is en dat de belegger dus een schuldeiser is. Je kon hier twee extra stappen zelf zetten. Als eerste kon je bedenken dat een spreiding van obligaties over verschillende bedrijven zorgt voor een lager risico voor de belegger. En ten tweede kon je bedenken dat dit vooral nodig is als het bedrijf waarvan de belegger obligaties koopt niet kredietwaardig is.
	16	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? Deze vraag kon je beantwoorden met de uitleg 'Vermogen', waarin is besproken dat de waarde van een obligatie afhangt van de 'marktrente'/'marktinterest'. Met het begrip 'marktrente' heb je ook kunnen oefenen bij opgave 317.
	17	1	III	Wat was/waren de extra denkstap(pen)? In de uitleg 'Vermogen' staat dat aandelen een hoger koersrisico maar ook een hoger mogelijk rendement hebben dan obligaties. De extra denkstap die je hier zelf kon zetten was dat je jezelf bij een lange periode (zoals 12 jaar) een hoger risico kan veroorloven.
4	18	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? Bij deze vraag kon je het stukje 'hypotheekvormen' uit de uitleg 'Lenen'/'Hypotheek' gebruiken. Hierin staan de verschillen tussen een lineaire lening en een annuïteitenlening. Om alle punten te scoren kon je ook een conclusie geven. Hiervoor kon je de laatste stap uit het 'Stappenplan examensom' gebruiken om de vraag LEUC te beantwoorden.
	19	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? Hier kon je het 'Stappenplan Examensom' gebruiken om informatie uit je einddoel te markeren in de tekst. In het woordenboek kon je vinden dat de persoon die een (hypotheek)akte opstelt de notaris is.

	20	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? Bij deze vraag kon je de uitleg 'Lenen'/'Hypotheek' gebruiken. Hierin is verteld dat een hypotheek een onderpand heeft. Daarnaast is uitgelegd dat interest een vergoeding is voor het risico dat de bank haar geld niet terugkrijgt.
	21	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? Bij deze vraag kon je het 'Stappenplan Examensom' gebruiken om belangrijke informatie in de tekst te markeren over de periode van een vast interestpercentage. Met behulp van de grafiek op pagina 10 kon je de verhouding tussen de schuld en de woningwaarde berekenen. Door nauwkeurig het einddoel in de vraag te markeren had je kunnen zien dat je het interestpercentage uit de tabel nog kon verminderen met de basisinterest om de volle punten te halen.
5	22	3	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? Je kon deze vraag beantwoorden door het stappenplan 'Samengestelde interest' uit de uitleg 'Interest' te gebruiken. Dit kon je herkennen aan het woord 'spaardeposito'. Om alle punten te scoren, kon je een conclusie geven zoals in het 'Stappenplan Examensom is besproken', zodat je de vraag LEUC beantwoordde.
	23	1	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? Om deze vraag te beantwoorden kon je het 'Stappenplan Examensom' gebruiken om informatie over het einddoel te vinden in informatiebron 4.
	24	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? Voor deze vraag kon je het stappenplan 'schenken & erven' uit de uitleg 'Financiële zelfredzaamheid' gebruiken. Tijdens de cursus heb je met vergelijkbare opgaven kunnen oefenen, bijvoorbeeld opgave 125 en 131.
	25	4	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? Aan het woord 'spaardeposito' in de tekst boven de vraag kon je zien dat je het stukje 'samengestelde interest' uit de uitleg 'Interest' kon gebruiken. Zoals besproken is in het 'Stappenplan examensom' kon je in informatiebron 3 zoeken naar het woord 'boete'. Hierdoor kon je berekenen hoe hoog de boete was van het vroegtijdig geld opnemen van de depositorekening.
	26	2	IV	Niet voorgekomen op de cursus: Bij deze vraag had je de betekenis van het begrip 'legitieme portie' nodig. Dit begrip is niet behandeld op de cursus, omdat het grotebakstof is.
6	27	4	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? Deze vraag ging over 'Financiële Verslaggeving'. In die uitleg staat dat aflossingen géén kosten zijn en dus niet op de winst- en verliesrekening thuishoren. Hoe je de interestkosten kon berekenen, staat in het stukje 'enkelvoudige interest' van de uitleg 'Interest'. Hier heb je ook mee kunnen oefenen tijdens de cursus, bijvoorbeeld met opgave 28. In het stukje 'begrippen' uit de uitleg 'Financiële Verslaggeving' staat ook het verschil tussen opbrengsten en ontvangsten. Dit verschil had je hier nodig, aangezien de relatiebemiddeling bij november hoort en dus geen opbrengst meer is in december.
	28	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In de uitleg 'Financiële Verslaggeving' staat hoe je de verandering van het eigen vermogen (het resultaat) kan berekenen. Je had je antwoord van de vorige vraag nodig voor de interestkosten. In het 'Stappenplan examensom' staat dat je ook in jouw eigen antwoorden woorden uit je einddoel kan markeren. Om het laatste punt te scoren kon je de vraag LEUC beantwoorden met een conclusie, zoals besproken is in de laatste stap van het 'Stappenplan Examensom'.
		1	IV	Niet voorgekomen op de cursus: Dat je privé-onttrekkingen (of privé-opnames) van het resultaat af moet halen, is tijdens de cursus niet expliciet behandeld, omdat het grotebakstof is.
	29	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? Deze opgave kon je beantwoorden door de uitleg 'Rechtsvormen' te gebruiken. Daarin werd behandeld dat bij een vof de eigenaren hoofdelijk aansprakelijk zijn en bij een bv (of een nv) dit niet het geval is.
		61		

verdeling per categorie:

categorie	aantal punten	percentage
I	1	2%
II	47	77%
III	10	16%
IV	3	5%
	61	100%

In hoeverre was het examen te maken met behulp van de op de cursus opgedane kennis & vaardigheden?

Dit gold voor: 95% van de vragen (namelijk categorie I, II en III).

Bijlage 1: Toelichting categorieën

Categorie I: Algemene (niet vak gerelateerde) kennis & vaardigheden

Dit betreft de volgende vragen: vragen waarbij een beroep wordt gedaan op algemene kennis & vaardigheden. Dit zijn kennis & vaardigheden die niet zijn opgenomen in de eindtermen in de syllabus.

Categorie II: alleen-kennis/aanpak-uit-de-cursus-vraag

Dit betreft de volgende vragen:

- Vragen die letterlijk voorkomen in de uitleg (in de uitleg of in een klassikaal voorbeeld);
- Vragen die letterlijk met een stappenplan op te lossen zijn;
- Vragen die vergelijkbaar zijn met opgaven uit de opgavenbundel die vrijwel altijd worden opgegeven door de hoofddocent;
- Theorievragen die niet worden behandeld op de cursus, maar die we je van tevoren via de vakkenpagina geadviseerd hebben te leren (uit bijv. Samengevat);
- Vragen die vergelijkbaar zijn met vragen uit de voorbereidende opgaven.

Categorie III: een-stapje-extra-vraag

Dit betreffen vragen waarbij je, de naam zegt het al, een stapje extra moet zetten. Oftewel: je moest je kennis en vaardigheden behandeld tijdens de cursus combineren met een stukje 'inzicht'. Bijvoorbeeld:

- Je moet net even buiten het stappenplan om denken;
- Je moet informatie uit de tekst halen om een bepaalde variabele voor een formule of berekening uit te rekenen.

Categorie IV: niet voorgekomen op de cursus

Dit betreft de volgende vragen:

- Vragen over grotebakstof (examenstof die niet behandeld is tijdens de cursus). De stof is niet voorkomen in de standaard opgegeven opgaven, de voorbereidende opgaven of opgegeven stof op de vakkenpagina.
- Vragen waarvan je redelijkerwijs niet kon vaststellen dat het om een op de cursus behandeld concept in een andere context gaat.